

II. Blokea. ENPRESEN ADMINISTRAZIOA

4.8 Analisi ekonomikoa eta finantza analisia

SARRERA

- Enpresa baten egoeraren azterketa ekonomiko-finantzarioa honako bi ikuspegietatik azter daiteke:
 - ✓ Analisi Estatikoa: enpresaren Egoera Balantze bakar baten bidez aztertzen da. Beraz, denbora ez da kontuan hartzen, eta une zehatz bateko egoera oinarri bezala hartzen da.
 - ✓ Analisi Dinamikoa: enpresaren egoera hurrenez hurreneko Egoera Balantzeak erabiliz aztertzen da. Enpresa momentu ezberdinetan aztertzen da.

Analisi honek hainbat magnitudeek izandako bilakaera zehazteko eta hauek etorkizunean izango duten jokabideari buruzko aurreikuspenak egiteko aukera emanen digu, eta ondorioz, neurri zuzentzaileak hartzen lagunduko digu.

SARRERA

- Enpresa baten egoeraren azterketa ekonomiko-finantzarioa honako bi ikuspegietatik azter daiteke:
 - ✓ Analisi Estatikoa: enpresaren Egoera Balantze bakar baten bidez aztertzen da. Beraz, denbora ez da kontuan hartzen, eta une zehatz bateko egoera oinarri bezala hartzen da.
 - ✓ Analisi Dinamikoa: enpresaren egoera hurrenez hurreneko Egoera Balantzeak erabiliz aztertzen da. Enpresa momentu ezberdinetan aztertzen da.

Analisi honek hainbat magnitudeek izandako bilakaera zehazteko eta hauek etorkizunean izango duten jokabideari buruzko aurreikuspenak egiteko aukera emanen digu, eta ondorioz, neurri zuzentzaileak hartzen lagunduko digu.

FINANTZA - ANALISIA

FINANTZA-ANALISIA

- *Def.* Enpresak pasibotik eratorritako ordainketak iritsi ahala hauei aurre egiteko altxortegia (enpresak bai kutxan bai bankuko kontu korronteetan duen dirua) sortzeko duen gaitasuna, enpresaren ohiko jarduera oztopatu gabe, aztertzean datza.
- Finantza-analisia Egoera Balantzearen bidez egiten da, beharrezkoa den informazioa bertatik ateratzen da.
- Aktiboan, elementuen likidezia aztertzen da; Pasiboan, galdagarritasuna eta azkenik, Aktibo eta Pasiboaren ondare-masen arteko erlazioak aztertzen dira.

FINANTZA-RATIOAK

- Finantza-analisia egiteko badira modu ezberdinak: konparaketak, ehunekoak, indize zenbakiak eta ratioak.
- Finantza-ratioek ondare-masetan bildutako aktiboko eta pasiboko elementu ezberdinen arteko erlazioa adierazten dute (aktiboko elementuak likideziaren arabera ordenatuta eta pasibokoak galdagarritasun mailaren arabera).
- Finantza-ratioa, enpresak zorrak ordaintzeko adina likidezia sortzeko gaitasuna duen ala ez aztertzeko erabiltzen den tresna da; eta ondorioz, enpresaren jarduera mugagabea.
- Oharrak:
 - ✓ Ratio bakoitzerako ez dira enpresa guztietarako aplikagarriak diren balioak. Enpresa bakoitzak, bere egoera, bilakaera, eta abarren arabera, kalkulatzeko diren ratio bakoitzerako balio ezberdinak har ditzake, eta oro har, ez dago ziurtatzerik egoera onaren seinalea den edo, alderantziz, egoera txarraren seinalea den.
 - ✓ Teorikoki, enpresa bakoitzerako, Egoera Balantzea osatzen duten ondare-masa desberdinen arteko zatiketak eginez, ratio anitz kalkula daitezke. Hala ere, edozein erlazioa ez da baliozkoa izango. Konparaketa horrek ematen duen balioak kontzeptu finantzarioa izan behar du, adibidez, kaudimena, likidezia, bermea, zorpetze-maila, etab.

FINANTZA-RATIOAK

- KAUDIMEN RATIOA
- Enpresaren epe laburreko kaudimena aztertzen du, hau da, enpresak epe laburreko zorrei aurre egiteko duen gaitasuna.
- Enpresaren aktibo korrontea osatzen duten ondare elementuetatik lortutako likideziazatik, enpresaren epe laburreko zorrak ordaintzeko duen gaitasuna neurtzen du
- Beste era batera esanda, enpresak ondasun eta eskubide nahikoak izatea aurre egin beharreko zorrak ordaindu ahal izateko.

$$\text{Kaudimen-ratioa} = \frac{\text{Aktibo korrontea}}{\text{Pasibo korrontea}} \quad \text{edo} \quad \frac{\text{Erabilgarria} + \text{Bihurgarria} + \text{Izakinak}}{\text{Pasibo korrontea}}$$

- Beti 1 baino handiagoa izan behar da, enpresak maniobra-funtsa ($MF = AK - PK$) positiboa izan behar duelako, aktibo korrontea beti pasibo korrontea baino handiagoa izan behar da.

FINANTZA-RATIOAK

- KAUDIMEN RATIOA
- Ratioaren balioa 1,5 eta 2 artean : egoera zuzena (normala) adierazten du, enpresak epe laburrerako hartzekodunei kaudimen nahikoa eskaintzen dielako.
- Ratioaren balioa 1 eta 1,5 artean : ardura egoera adierazten du, enpresa ordainketa- etendura egoeran sar daitekeelako.
- Ratioaren balioa 1 baino gutxiago bada: egoera guztiz arriskutsua da, enpresa ordainketa-etendura teoriko edo teknikoan baitago. Maniobra-Funtsa negatiboa denean, enpresa ordainketa-etendura teoriko edo teknikoan dagoela esaten da, nahiz eta denboraldi batean horrela iraun, benetako ordainketa-etenduran sartu gabe.
- Ratioaren balioa 2 baino handiagoa bada: arreta egoera adierazten du. Enpresaren aktibo korrontea handiegia da eta ondare-masa hauei errentagarritasun nahikoa ez ateratzearen arriskua dago. Kasu hauetan erabilgarria, bihurtgarria edo izakinak gutxitzearen komenigarritasuna aztertzea aholkagarria da.

$$\text{Kaudimen-ratioa} = \frac{\text{Aktibo korrontea}}{\text{Pasibo korrontea}} \quad \text{edo} \quad \frac{\text{Erabilgarria} + \text{Bihurtgarria} + \text{Izakinak}}{\text{Pasibo korrontea}}$$

FINANTZA-RATIOAK

- ALTXORTEGIAREN RATIOA EDO LIKIDEZIAREN RATIOA (TEST AZIDOA EDO *ACID TEST*)
- Enpresaren epe laburreko likidezia aztertzen du.
- Enpresaren bihurgarria eta erabilgarria osatzen duten ondare elementuetatik lortutako likideziatik, enpresaren epe laburreko zorrak ordaintzeko duen gaitasuna neurtzen du.

$$\text{Altxortegiaren ratioa} = \frac{\text{Erabilgarria+Bihurgarria}}{\text{Pasibo korrontea}} \quad \text{edo} \quad \frac{\text{Aktibo korrontea} - \text{Izakinak}}{\text{Pasibo korrontea}}$$

- Ratio honek aurreko ratioa osatzen du; enpresa batek aktibo korronte handia izan dezake, baina gehienbat izakin anitz izateagatik; erabilgarrien eta bihurgarrien artean epe laburreko zorrak ordaintzeko diru nahiko ez izatea.
- Izakinak aktibo korronteko likidezia gutxien duen ondare-masa dela eta horregatik ratio honen kalkuluan ez dira kontuan hartzen, bai ordea erabilgarria eta bihurgarria.
- Ordaintzeko obligazioak diruz ordaindu behar direnez gero, enpresak bere erabilgarria (jadanik dirua dena) eta bihurgarria (diru bihurtzeko erraztasun handien duen ondare-masa) kontrolatu beharko ditu.

FINANTZA-RATIOAK

- ALTXORTEGIAREN RATIOA EDO LIKIDEZIAREN RATIOA (TEST AZIDOA EDO *ACID TEST*)
- Ratioaren balioa 0,75 eta 1 artean: egoera zuzena adierazten du, enpresak likidezia arazoak izango ez dituelakoz, bere erabilgarriarekin eta bihurgarriarekin epe laburrerako zorrei aurre egiteko diru nahikoa izango baitu.
- Ratioaren balioa 0,75 baino gutxiago bada: ardura egoera adierazten du , epe laburrerako zorrei aurre egiteko arazoak izan ditzake.
- Ratioaren balioa 1 baino handiagoa bada: arreta egoera adierazten du. Enpresaren bihurgarria eta erabilgarria handiegia da eta ondare-masa hauei errentagarritasun nahikoa ez ateratzearen arriskua dago. Kasu hauetan erabilgarria edo bihurgarria gutxitzearen komenigarritasuna aztertzea aholkagarria da.

$$\text{Altxortegiaren ratioa} = \frac{\text{Erabilgarria+Bihurgarria}}{\text{Pasibo korrontea}} \quad \text{edo} \quad \frac{\text{Aktibo korrontea} - \text{Izakinak}}{\text{Pasibo korrontea}}$$

FINANTZA-RATIOAK

- BEREHALAKO ALT XORTEGIAREN RATIOA (EDO BEREHALAKO LIKIDEZIAREN RATIOA)
- Altxortegia edo erabilgarria aztertzen du, hau da, enpresaren berehalako ordainketaren gaitasuna.
- Enpresaren erabilgarriarekin bakarrik (dirua dena) enpresaren epe laburreko zorren zati bat (berehalako epemuga dutenak) ordaintzeko gaitasuna neurtzen du.

Erabilgarria

Pasibo korrontea

- Ratioaren balioa 0,1 eta 0,3 artean: egoera zuzena adierazten du, enpresak bere erabilgarriarekin berehalako zorrei aurre egiteko gai delako. Enpresak bai kutxan bai bankuko kontu korronteetan duen dirua pasibo korrontearen %10 eta %30en artean egon behar da.
- ·Ratioaren balioa 0,1 baino gutxiago bada: ardura egoera adierazten du, berehalako zorrei aurre egiteko arazoak izan ditzake.
- ·Ratioaren balioa 0,3 baino handiagoa bada: arreta egoera adierazten du eta ondare-masa hauei errentagarritasun nahikoa ez ateratzearen arriskua dago. Kasu hauetan, erabilgarria gutxitzearen komenigarritasuna aztertzea aholkagarria da

FINANTZA-RATIOAK

- BERMEAREN RATIOA (PORROTERAKO DISTANTZIAREN RATIOA)
- Enpresak hirugarrenei eskaintzen dien segurtasuna edo bermea adierazten du, hau da, zor guztiak ordaintzeko gaitasuna.

$$\frac{\text{Aktibo totala}}{\text{Pasibo Korrontea}} \quad \text{edo} \quad \frac{\text{Aktibo totala}}{\text{e/lab.Korrontea} + \text{e/luz.Korrontea}}$$

- Ratio honen balio gero handiago izan, hirugarrenek gero eta berme handiago izango dute haien zorrak kobratzeko.
- Adibidez, ratio honek 2 balioa hartzen badu, horrek esan nahi du enpresak hartzekodunei zor dien moneta unitate bakoitzeko 2 unitateko zenbatekoa duten ondasunak eta eskubideak dituela aurre egiteko.

FINANTZA-RATIOAK

- BERMEAREN RATIOA (PORROTERAKO DISTANTZIAREN RATIOA)
- Ratioaren balioa 1,5 eta 2,5 artean : egoera zuzena adierazten du, enpresak bere hartzekodunei bermatzen baitizkie beraien aldeko zor guztiak (epe laburrera nahiz luzera).
- Ratioaren balioa 1 eta 1,5 artean badago: ardura egoera adierazten du, enpresa porrot egoeran sar daitekeelako. Beraz, bere hartzekodunen menpe dago.
- Ratioaren balioa 2,5 baino handiagoa bada: arreta egoera adierazten du, enpresak hartzekodun guztiei berme gehiegi eskaintzen dielako. Egoera honetatik ateratzeko aktiboa handitu dezake, baina kanpo finantziazioa soilik erabiliz. Ratio hau zenbat eta handiagoa izan, enpresak zorpetzeko, orduan eta ahalmen gehiago izango du.
- Ratioaren balioa 1 baino gutxiago bada: egoera guztiz arriskutsua adierazten du, enpresa porrot teknikoan dagoelako. Kasu honetan pasiboa aktiboa baino handiagoa da eta egoera honetan ezin da luzaro egon; egoera hau hobetzeko neurriak hartu beharko lirateke. Arazo hauek ez badira konpontzen, enpresaren itxierara abiatuko litzateke.

$$\frac{\text{Aktibo totala}}{\text{Pasibo Korrontea}} \quad \text{edo} \quad \frac{\text{Aktibo totala}}{\text{e/lab.Galdagarria} + \text{e/luz. Galdagarria}}$$

FINANTZA-RATIOAK

- BERMEAREN RATIOA (PORROTERAKO DISTANTZIAREN RATIOA)
- Adibidea: enpresa bat porrot egoeran

EGOERA-BALANTZEA 2010-12-31ean			
AKTIBOA		OG + PASIBOA	
AKTIBO EZ KORRONTEA	1.232.000	ONDARE GARBIA	900.000
Ibilgetu ukiezina	150.000	Funts propioak (ez Korrontea)	(300.000)
Jabetza industrialak	150.000	Kapitala	2.000.000
Ibilgetu materialak	1.082.000	Aurreko ekitaldietako emaitza negatiboak	(2.300.000)
Lurrak eta ondasun naturalak	240.000		
Eraikuntzak	950.000	PASIBO EZ KORRONTEA	1.200.000
Altzariak	182.000	Epe luzerako Korrontea	1.200.000
Ibilgetu materialaren amortizazio metatua	(290.000)	Kreditu-erakundeekiko epe luzerako zorrak	1.000.000
		Epe luzerako zorrak	200.000
AKTIBO KORRONTEA	1.293.000		
Izakinak	905.000	PASIBO KORRONTEA	1.625.000
Salgaiak	1.055.000	Epe laburrerako Korrontea	1.625.000
Bihurgarria	162.400	Kreditu-erakundeekiko Epe laburrerako zorrak	700.000
Bezeroak	162.400	Osasun publikoa, kontzeptu Fiskalengatik hartzekoduna	400.000
Erabilgarria	255.600	Gizarte-segurantzako organismoak hartzekodunak	50.000
Kutxa, euroak	30.000	Hornitzaileak	275.000
Banku k/k, euroak	195.600		
AKTIBO TOTALA	2.525.000	OG + PASIBO TOTALA	2.525.000

FINANTZA-RATIOAK

Pasibo Korrontea (1.200.000+1.625.000=2.825.000) Aktibo totala (2.525.000) baino 300.000 handiagoa da. Beraz, Aktiboarekin ezin dira zor guztiak ordaindu.

- BERMEAREN RATIOA (PORROTERAKO DISTANTZIAREN RATIOA)

- Adibidea: enpresa bat porrot egoeran

$$\frac{\text{Aktibo totala}}{\text{Pasibo Korrontea}} \text{ edo } \frac{\text{Aktibo totala}}{\text{e/lab. Galdagarria} + \text{e/luz. Galdagarria}}$$

EGOERA-BALANTZEA 2010-12-31ean			
AKTIBOA		OG + PASIBOA	
AKTIBO EZ KORRONTEA	1.232.000	ONDARE GARBIA	900.000
Ibilgetu ukiezina	150.000	Funts propioak (ez Korrontea)	(300.000)
Jabetza industrialak	150.000	Kapitala	2.000.000
Ibilgetu materialak	1.082.000	Aurreko ekitaldietako emaitza negatiboak	(2.300.000)
Lurrak eta ondasun naturalak	240.000		
Eraikuntzak	950.000	PASIBO EZ KORRONTEA	1.200.000
Altzariak	182.000	Epe luzerako Korrontea	1.200.000
Ibilgetu materialaren amortizazio metatua	(290.000)	Kreditu-erakundeekiko epe luzerako zorrak	1.000.000
		Epe luzerako zorrak	200.000
AKTIBO KORRONTEA	1.293.000		
Izakinak	905.000	PASIBO KORRONTEA	1.625.000
Salgaiak	1.055.000	Epe laburrerako Korrontea	1.625.000
Bihurgarria	162.400	Kreditu-erakundeekiko Epe laburrerako zorrak	700.000
Bezeroak	162.400	Osasun publikoa, kontzeptu Fiskalengatik hartzekoduna	400.000
Erabilgarria	255.600	Gizarte-segurantzako organismoak hartzekodunak	50.000
Kutxa, euroak	30.000	Hornitzaileak	275.000
Banku k/k, euroak	195.600		
AKTIBO TOTALA	2.525.000	OG + PASIBO TOTALA	2.525.000

FINANTZA-RATIOAK

- ZORPETZE RATIOA
- Enpresari komeni zaio jakitea epe luzerako finantziazioaren konposizio egokiena den ala ez. Hau da, bere egitura finantzarioan, besteren finantziazioen (pasibo Korrontea) eta finantziazio propioen (Funts propioen) arteko erlazioa egokia den edo, ostera, hobetu daitekeen.
- Funts propioen moneta unitate bakoitzeko, enpresak erabiltzen duen besteren baliabideen kantitatea eta hirugarrenen zein hartzekodunen arrisku finantzarioa neurtzeko ere erabiltzen da.
- Enpresaren zorpetzeak interesen ordainketa eta zorraren itzulketa suposatzen du. Bi ordainketa hauek arrisku finantzarioa osatzen dute
- Ratio honek, Funts propioak eta besteren finantziazioen arteko proportzio egokia den ala ez, aztertzen du.

Pasibo Korrontea edo Besteren finantziazioa

e/lab.Galdagarri a+ e/luz.Galdagarria

edo

Funts propioak edo Finantziazio propioa

Funts propioak

- Ratio hau gero eta txikiagoa bada, orduan eta txikiagoa izango baita hartzekodunaren arrisku finantzarioa. Hauek, enpresari mailegatutako zenbatekoak berreskuratzeke aukera gehiago izango dituzte, funts propio gehiago izango baititu itzulketa hori ziurtatzeko.

FINANTZA-RATIOAK

- ZORPETZE RATIOA
- Kasu gehienetan, enpresek, beraien aktiboak erosi ahal izateko besteren finantziatziora (pasibo Korrontea) jotzen dute. Batzuetan kanpo finantziatzioa ere esaten zaio.
- Bi arrazioengatik bereziki jotzen dute enpresek kanpo finantzaketara:
 - ✓ Finantziatzio propioa (norberaren finantziatzioa edo Funtz propioak) jarduera ekonomikoa aurrera eramateko eskas gelditzen denean.
 - ✓ Besteren finantziatzioaren kostuak enpresak lortzen duen errentagarritasun ekonomikoa baino baxuagoak direnean. Kasu honetan onuragarria da inbertsioa egitea kanpo finantziatzaioekin.

Errentagarritasun ekonomikoak etekinak sortarazteko enpresak duen gaitasuna neurtzen du, modu erlatiboan adierazita.

Lortutako irabazia eta Aktiboan gauzatua dagoen inbertsioaren arteko konparaketa da.

FINANTZA-RATIOAK

- ZORPETZE RATIOA
- Ratioaren balioa 0,5 eta 1 artean badago: egoera zuzena adierazten du, enpresak zorpetze- maila egokia duelako eta ondorioz, egonkortasun egoeran dagoelako
- Ratioaren balioa 1 baino handiagoa bada: ardura egoera adierazten du, enpresa gehiegi zorpetuta dagoelako, Ondare Garbia falta zaizkio eta, berriz, zor gehiegi ditu, hau da, finantza-egitura arriskutsuagorekin funtzionatzen ari da.
- Ratioaren balio 0,5 baino gutxiago bada: arreta egoera adierazten du, enpresak zorpetze maila handitzeko ongi aprobetxatzen ez dituen Funts Propio gehiegi dituen egoeran egon daiteke.
- Ondare Garbai eta Pasibo Totalaren arteko erlazio alderantziz hartuz gero, AUTONOMIA RATIOA edo FINANTZIAZIOAREN KALITATEA RATIOA definitu daiteke:

Funts propioak edo Finantziazio propioa

e/lab.Galdagarri a+ e/luz.Galdagarria

edo

Funts propioak edo Finantziazio propioa

Pasibo Korrontea edo Besteren finantziazioa

ANALISI EKONOMIKOA

ANALISI EKONOMIKOA

- Finantza azterketa egitean, enpresaren finantza beharrianak eta hartutako betebeharrei aurre egiteko enpresak altxortegia sortzeko duen gaitasuna aztertzen dira .
- Ekonomia azterketa errentagarritasunean oinarritzen da, hau da, enpresak mozkinak sortzeko duen gaitasunean.
- Horretarako, Egoera Balantzea eta Galdu- Irabazien kontua erabiliko da.
- Azterketa ekonomikoak ematen duen informazioa funtsezkoa da enpresaren jabe nahiz akziodunentzako, kudeatzaileentzat eta hartzekodunentzako errentagarritasuna euren bermerik onena baita.
- Edozein enpresatan, zuzendari eta jabeek ondorengoaren arteko finantza oreka bilatu behar dute:
 - ✓ Finantza egoera orekatsua, enpresaren jarduera bermatzen duena.
 - ✓ Ahalik eta errentagarritasun maila handienak lortzea, hau da, egindako inbertsioei ahalik eta errendimendu handiena ateratzea.
- Errentagarritasuna maximizatzean datza, enpresaren jarduera urtetan jarrai dezan eta ez ordea, urte gutxitan errentagarritasuna maximizatzean enpresaren biziraupena arriskuan jarritz.

GALDU IRABAZIEN KONTUA: URTEKO MOZKINAREN KALKULUA

- Emaizten kontua kontabilitateko agiria da eta enpresak aldi jakin batean (normalean urte bat) lorturiko emaitzak (irabaziak edo galerak) adierazten ditu, baita irabazi edo galera horien iturriak ere.
- Denboraldi batean bere jarduerengatik lortutako sarrera eta gastu guztiak modu laburrean eskaintzen ditu. Horien arteko kendura irabaziak edo galerak dira.

(+) Ustiapen Sarrerak

(-) Ustiapen Gastuak

A (=) Ustiapen Emaizta edo Interesen nahiz Zergen Aurreko Emaizta (Ekitaldiko Emaizta)

(+) Finantza Sarrerak

(-) Finantza Gastuak:

zorraren batz besteko interes tipoa x (epe luze + epe motzeko Korrontea)

B (=) Finantza-emaizta

A + B (=) Zergen Aurreko Emaizta (ZAE)

(-) Mozkinen gaineko zergak: Sozietateen gaineko zerga x (ZAE)

(=) Ekitaldiko Emaizta (EE) edo Zergen Ondorengo Irabazia (ZOI)

- Ustiapenaren emaitza kalkulatzeko jarduera nagusitik eta beste zenbait jarduera osagarrietatik sortzen diren sarrera eta gastuak kontuan hartuko dira.

GALDU IRABAZIEN KONTUA: URTEKO MOZKINAREN KALKULUA

- Ustiapen sarreraren adibideak:
 - > Salgai edo produktu bukatuen salmentatik sortutako sarrerak
 - > Errentamenduengatiko sarrerak
 - > Komisioengatiko sarrerak
 - > Hainbat zerbitzuengatiko sarrerak (garraioak, konponketak, aholkularitza, txostenak, etab.)
- Ustiapen gastuen adibideak:
 - > Salgai edo lehengaien erosketak
 - > Errentamenduengatiko gastuak
 - > Aseguru-primengatiko gastuak
 - > Publizitate eta propagandengatiko gastuak
 - > Hornizkoengatiko gastuak (elektrizitatea, ura, telefonoa, etab.)
 - > Pertsonal gastuak (soldata eta alokairuak, enpresen karguko Gizarte-Segurantzak, etab.)
 - > Amortizazioetarako zuzkidurak.

GALDU IRABAZIEN KONTUA: URTEKO MOZKINAREN KALKULUA

- Gastu finantzarioak ere, enpresaren jarduera nagusitik sortzen dira, baina soilik finantza-eragiketekin erlazionatuta daudenak; adibidez, enpresak ordaindu behar dituen interesak eskatutako maileguengatik, edo enpresak ordaindu behar dituen interesak truke-letren deskontu eragiketengatik.
- Sozietateen Gaineke Zerga, enpresak Ogasun Publikoari ekitaldi ekonomikoa (oro har, egutegiko urtea) lortutako emaitzengatik, ordaindu behar dion zerga da.
- Ekitaldiko Emaitza (EE) kontuaren bidez adierazten da. Hau Egoera Balantzearen Norberaren baliabideetan (Funts propioetan) kokatua dago.

GALDU IRABAZIEN KONTUA: URTEKO MOZKINAREN KALKULUA

1. ARIKETA

Pa, S.A. enpresaren Ekitaldiko Emaizta kalkulatu ezazu ondoko datuak kontutan hartuta:

- ✓ Ustiapeneko sarrerak: 200.000
- ✓ Ustiapeneko gastuak: 187.174
- ✓ Pasibo Korrontea: 74.650
- ✓ Funts propioak: 65.840
- ✓ Zorren batezbesteko interes-tasa: %4
- ✓ Irabazien gaineko zerga: %35

GALDU IRABAZIEN KONTUA: URTEKO MOZKINAREN KALKULUA**2. ARIKETA**

Pa, S.A. enpresaren Ekitaldiko Emaidza kalkulatu ezazu ondoko datuak kontutan hartuta:

- ✓ Ustiapeneko sarrerak: 80.000
- ✓ Ustiapeneko gastuak: 70.000
- ✓ Zorren batezbesteko interes-tasa: %10

AKTIBOA	2010/12/31	OG + PASIBOA	2010/12/31
		A) ONDARE GARBIA	
		Norberaren Baliabideak edo ez Korrontea	
		Kapital Soziala	80.000€
		Legezko erreserba	24.230€
		Ekitaldiaren emaitza	¿?
		B) PASIBO EZ KORRONTEA	30.000€
		Epe luzerako Korrontea	30.000€
		C) PASIBO KORRONTEA	
		Gainerako epe laburreko galdarria	10.000€
		Hornitzaileak	¿?
AKTIBO TOTALA	150.000€	PASIBO TOTALA: Hornitzaileak gabe (A)	144.230€

ERRENTAGARRITASUN KONTZEPTUA

- Mozkinen zenbateko absolutuaren eta enpresak egindako inbertsioaren arteko erlazioa adierazten du.
- Errentagarritasunak ez du mozkina balio absolutuetan adierazten (ez mozkinen zenbateko absolutua), bai ordea, inbertitutako moneta unitate bakoitzeko mozkina. Gehienetan portzentajeetan adierazita dator.

$$\text{Errentagarritasuna} = (\text{Irabaziak} / \text{Inbertsioa}) * 100$$

- Enpresaren helburua ez da irabaziak maximizatzea, bai ordea, errentagarritasuna maximizatzea.

ARIKETA: *A enpresak*, 50 milioiko aktiboarekin, 7.5 milioiko mozkina lortu du. Kalkula ezazu errentagarritasuna.

$$\text{Errentagarritasuna} = \text{Irabaziak} / \text{Inbertsioa} \times 100 = 7.5 / 50 \times 100 = \%15$$

B enpresak, 20 milioiko aktiboarekin, 4 milioiko mozkina lortu du. Kalkula ezazu errentagarritasuna.

$$\text{Errentagarritasuna} = \text{Irabaziak} / \text{Inbertsioa} \times 100 = 4 / 20 \times 100 = \%20$$

ERRENTAGARRITASUN KONTZEPTUA

- Errentagarritasun kontzeptu generikoa beste motatako errentagarritasunetan zehatz daiteke: akziodunaren errentagarritasuna, errentagarritasun ekonomikoa eta finantza errentagarritasuna.

Akziodunaren errentagarritasuna

- Akziodunaren errentagarritasunak akziodunek lortutako irabazia (dibidenduak) eta horiek enpresari emandako kapitalarekin erlazionatzen ditu.

Errentagarritasun ekonomikoa

- Enpresaren errentagarritasun ekonomikoa, egindako guztizko inbertsioen edo berak erabilitako guztizko baliabideez gain, Interesen Nahiz Zergen Aurreko Emainza (Ekitaldiko Emainza) adierazten duen portzentaia da.
- Errentagarritasunak Ekitaldiko Emainzara ekonomikoa du, ez finantzarioa.
- Interesen Nahiz Zergen Aurreko Mozkina (Ekitaldiko Emainza) kontuan hartzen da inbertsioak lortutako errentagarritasuna ezagutzeko, egitura finantzarioa kontuan hartu gabe, hau da, inbertsioak nola dauden finantzatuta aztertu gabe (auto-finantziazioa eta kanpo finantziazioaren proportzioak).

ERRENTAGARRITASUN KONTZEPTUA

Errentagarritasun ekonomikoa

- Enpresaren errentagarritasun ekonomikoa, egindako guztizko inbertsioen edo berak erabilitako guztizko baliabideez gain, Interesen Nahiz Zergen Aurreko Emaidza (Ekitaldiko Emaidza) adierazten duen portzentaia da.

$$\frac{\text{Interesen nahiz Zergen Aurreko Emaidza (IZAE)}}{\text{Aktibo totala}} \times 100$$

Edo...

$$\frac{\text{Ekitaldiko Emaidza}}{\text{Aktibo totala}} \times 100$$

OHARRA:

Errentagarritasun ekonomikoa, finantzarioa eta zorraren kostu gordinak zein garbiak izan daitezke: gordinak, zerga aurrekoak badira, eta garbiak, zerga ondorengoak badira.

ERRENTAGARRITASUN KONTZEPTUA

Errentagarritasun ekonomikoa

- Errentagarritasunaren jatorria?

$$\text{Errentagarritasun ekonomikoa} = \frac{\text{Ekitaldiko Emaidza}}{\text{Salmentak}} \times 100 \times \frac{\text{Salmentak}}{\text{Aktibo totala}}$$

- *Salmenten gaineko marjina edo tarte (Ekitaldiko Emaidza / Salmentak):*
- Saldutako 100 moneta unitateko lortzen dugun irabazia (portzentajea) adierazten du, hots, irabaziak salmenten portzentajea duen neurria eskaintzen digu.
- Salmenten gaineko marjina ezarritako salmenta prezioaren eta ustiapen gastuen arabera da batez ere, eta elementu horiek guztiak enpresak kontrolatzen ditu, aldatzeko ahalmena duelako.
- *Aktiboen errotazioa (Salmentak / Aktibo totala)*
- Enpresaren aktiboa urtean zenbat aldiz berritzen den adierazten du. Hau da, saldutako moneta unitate kopurua, aktiboan inbertitutako moneta bakoitzeko.
- Etekinak sortarazteko enpresak duen gaitasuna aukeratzen du, bere aktiboan egindako inbertsioak erabiliz.

ERRENTAGARRITASUN KONTZEPTUA

Errentagarritasun ekonomikoa

$$\text{Errentagarritasun ekonomikoa} = \frac{\text{Ekitaldiko Eaitza}}{\text{Salmentak}} \times 100 \times \frac{\text{Salmentak}}{\text{Aktibo totala}}$$

- *Aktiboen errotazioa (Salmentak / Aktibo totala)*
- Ratioa zenbat eta handiago izan gure enpresa orduan eta eraginkorragoa izango da, aktiboko zenbateko jakin batekin salmenta gehiago lortzen dituelako, hau da, bere inbertsioetatik errendimendu handiagoa lortzen ari da.
- Adibidez: *Aktiboen errotazioa* = 3. Salmentak aktiboen balioa baino 3 bider handiagoak dira, hau da, salmenta horiek lortzeko, urtean, aktiboa 3 aldiz berritu dela.
- Aktiboen errotazioa hori bi faktoreen menpe dago batik bat:
 - ✓ Enpresak bere aktiboa nolako eraginkortasunez erabiltzen duen: enpresa bat beste bat baino eraginkorragoa izango da inbertsio baterako salmenta bolumen handiagoa lortzen badu.
 - ✓ Enpresa zein jarduera sektoretan dagoen: errotazioa, neurri handi batean, jarduera sektorearen arabera izaten da. Horrela, adibidez, itsasontziak egiten dituen enpresa batek inbertsio handiagoa beharko du janari azkarreko jatetxe batek baino.

ERRENTAGARRITASUN KONTZEPTUA

Errentagarritasun ekonomikoa

$$\text{Errentagarritasun ekonomikoa} = \frac{\text{Ekitaldiko Eaitza}}{\text{Salmentak}} \times 100 \times \frac{\text{Salmentak}}{\text{Aktibo totala}}$$

- *Aktiboen errotazioa (Salmentak / Aktibo totala)*
- Salmenten gaineko marjina eta aktiboen errotazioaren konbinazio desberdinak eginez errentagarritasun ekonomiko berdina atera daiteke, adibidez:

	SALMENTEN GAINEN MARJINA	AKTIBOEN ERROTAZIOA	ERRENTAGARRITASUN EKONOMIKOA
"A" ENPRESA	%7	2,1	%14.7
"B" ENPRESA	%24	0,6	%14.4
"D" ENPRESA	%12	1,2	%14.4

- "A" : halako enpresatan errentagarritasuna salmenta bolumen handiaren bidez lortzen da, horrek aktiboen errotazio handia lortzeko aukera ematen baitu; hala ere, salmenten gaineko tarteak ez dira oso handiak. Adibidez: supermerkatuak, prentsa kioskoak...
- "B" : halakoetan alderantzizkoa gertatzen da, hau da, salmenten gaineko tarte oso handiak daude (%24) eta aktiboen errotazio txikia (0,6 bider). Halako enpresek inbertsio handiak behar izaten dituzten aktibo finkoetan, telekomunikazioen sektoreak adibidez.
- "D" : tamaina ertaineko manufaktura-enpresa askok halako eskema izaten dute.

ERRENTAGARRITASUN KONTZEPTUA

Finantza errentagarritasuna

- Enpresaren norberaren baliabideetan Ekitaldiko Emaidzak suposatzen duen portzentajea adierazten du

$$\text{Finantza errentagarritasuna} = \frac{\text{Ekitaldiko Emaidza}}{\text{Ondare Garbia}} \times 100$$

- Enpresaren ahalmena bere jabeai ordaintzeko, bai dibidenduen ordaintzen bidez bai irabazien atxikipenen bidez adierazten du.
- Interesak kanpo-finantzaketari eta mozkinen gaineko zerga ogasunari ordaintzeko erabiltzen direlako ez dira kontutan hartzen norberaren baliabideen errentagarritasuna kalkulatzeko orduan. Erabiliko den emaitza, beraz, Ekitaldiko Emaidza izango da.

ARIKETA: Enpresa bateko finantza zuzendariak ondorengo informazioa ematen digu:

- ✓ Ustiapeneko sarrerak: 42.000.000
- ✓ Pasibo Korrontea: 12.000.000
- ✓ Zorren batez besteko interes-tasa: %10
- ✓ Ustiapeneko gastuak: 36.800.000
- ✓ Funts propioak: 16.000.000 Mozkinen gaineko zerga: %35

Kalkulatu errentagarritasun finantzarioa.

PALANKA-EFEKTU FINANTZARIOA

Finantza errentagarritasuna

- Enpresaren zorpetzeak errentagarritasun finantzarioan sortzen duen efektuari, palanka-efektu finantzarioa esaten zaio. Nahiz eta kontraesana iruditu, zorpetzea handitzen denean, errentagarritasun finantzarioa ere handitzen da. Ondorengo adierazpenak efektu hau azaltzen du:

$$\text{Finantza errentagarritasuna} = \frac{\text{Ekitaldiko Emaizta}}{\text{Ondare Garbia}} \times 100 = \frac{\text{Ekitaldiko emaitza}}{\text{Salmentak}} \times \frac{\text{Salmentak}}{\text{Aktiboa}} \times \frac{\text{Aktiboa}}{\text{Ondare Garbia}}$$

$$\text{Finantza errentagarritasuna} = \text{Salmenten gaineko marjina} \times \text{Aktiboen errotazioa} \times \text{Palanka efektu finantzarioa}$$

$$\text{Finantza errentagarritasuna} = EE + e \cdot (EE - ZK)$$

- Non:
 EE: errentagarritasun ekonomikoa.
 e: zortzapen ratioa (Pasibo korrontea / Ondare Garbia).
 ZK: zorra edo pasibo galagarriaren batezbesteko kostua (interes-tasa) batekotan adierazita, hots:

$$ZK = \frac{\text{Interesak}}{\text{Pasiboa}}$$
- $EE > ZK$ bada. Egoera hau **palanka-efektu finantzario positiboa** da.
- $EE < ZK$ bada, enpresaren aktiboen errentagarritasuna , orduan zenbat eta handiagoa izan zorpetze maila, orduan eta txikiagoa izango da errentagarritasun finantzarioa: **palanka-efektu finantzario negatiboa**.

PALANKA-EFEKTU FINANTZARIOA

Finantza errentagarritasuna

- Errentagarritasun ekonomikoa, finantzarioa eta zorraren kostuak garbiak zergen efektua izan beharko dugun kontutan finantza errentagarritasunaren kalkuluan:

$$\text{Finantza errentagarritasuna} = [EE + e \cdot (EE - ZK)] \cdot (1 - T)$$

- Non:
EE: errentagarritasun ekonomikoa.
e: zortzapen ratioa (Pasibo korrontea / Ondare Garbia).
ZK: zorra edo pasibo galdagarriaren batezbesteko kostua (interes-tasa) batekotan adierazita.
T: elkarteen irabazien gaineko zerga-tasa.

PALANKA-EFEKTU FINANTZARIOA

Finantza errentagarritasuna

- Ariketa 1:

X, Y eta Z enpresek bakoitzak 500.00 m.u.tan baloratutako aktiboak dituzte. X enpresak ez du zorrik erabiltzen. Y enpresak zorra (%50) eta fondo propioak (%50) erabiltzen ditu. Z enpresa 400.000 m.u.ko zorra eta 100.000 m.u.ko fondo propioak erabiltzen ditu.

Enpresek %6-ko intereseko zorpetze maila izan dezakete eta irabazien gaineko zerga %20-koa da. Ekitaldiko Emaiza 1. urtean 50.000 m.u.-ekoa eta 2.urtean 10.000 m.u.-ekoa izan zen hiru enpresatan salmenten jaitsiera bortitzaren ondorioz.

Kalkulatu errentagarritasun finantzarioa enpresa bakoitzarentzat 1. eta 2. urteetan:

	1 URTEA	2 URTEA
IZAI	50.000	10.000
EE = Ekitaldiko Emaiza/AG = Ekitaldiko Emaiza/500.000	10%	2%
X (e = 0): EF = [EE + 0 x (EE - 0,06)] x (1 - 0,20)	8%	1,60%
Y (e = 1): EF = [EE + 1 x (EE - 0,06)] x (1 - 0,20)	11,20%	-1,60%
Z (e = 4): EF = [EE + 4 x (EE - 0,06)] x (1 - 0,20)	20,80%	-11,20%

PALANKA-EFEKTU FINANTZARIOA

Finantza errentagarritasuna

- Ariketa 2:

Demagun Anporda,S.A. enpresak kontabilitateko ondorengo informazioa ematen duela:

- Pasibo korrontea: 12.000.000 mu
- Zorraren batzbesteko interes-tasa: %8
- Irabazien gaineko zerga: %20
- Aktibo totala: 28.000.000 mu
- Ekitaldiko Emaidza: 4.200.00 mu

Kalkula ezazu errentagarritasun finantziarioa:

- Ariketa 3:

Demagun Anporda,S.A. enpresaren pasibo korrontea 6.000.000 mu-tan handitu dela, aktiboa 6.500.000 mu-tan, eta lortutako Ekitaldiko Emaidza-a 5.175.000 mu-koa dela, gainontzeko datuak aurreko kasuan bezalaxe mantenduz gero, kalkula itzazu errentagarritasun ekonomikoa eta finantziarioa.

Konparatu aurreko kasuko errentagarritasun finantziarioa oraingoarekin eta arrazoitu desberdintasuna.